

GROTE OF SINT-LAURENSKERK ROTTERDAM

CANTATEDIENST

ZONDAG 17 MEI 2026

19:00 UUR

CARL PHILIPP EMANUEL BACH

DIE AUFERSTEHUNG UND HIMMELFAHRT JESU

DEEL 2

LIVESTREAM VIA: WWW.LAURENSVOCAAL.NL

Wij gaan staan

Bemoediging Onze hulp in de Naam van de Heer,
Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Drempelgebed Heer onze God, vergeef ons al wat wij misdeden,
En laat ons weer in vrede leven, door Christus onze Heer,
Amen.

Psalm Psalm 47

1 Gemeente

1 Vol-ken wees ver-heugd, ju - bel, toon uw vreugd,
prijs met hand-ge-klap 's He - ren ko-ning-schap.
Ja, Hij is de Heer, vol - ken slaat Hij neer,
zijn ge - duch - te kracht geeft ze in on - ze macht.
Met zijn ei - gen hand meet Hij Ja - kob 't land,
die daar woont met trots, als be - min - de Gods.

2 Cantorij

God stijgt blinkend schoon
met gejuich ten troon.
Luid bazuingeschal
meldt het overal.
Zingt Gods eer, heft aan,
's Konings eer, heft aan.
Heel de aarde hoort
naar des Heren woord,
is zijn rijksgebied.
Zingt een kroningslied!
Die de volken leidt
troont in heiligheid.

3 Allen

Maakt het dan bekend;
Godes regiment
houdt de volken saam,
geeft hun rang en naam.
Eedlen treden aan
om op wacht te staan.
Abrahams geslacht,
het betreft de wacht.
Hem, die 't aards geweld
paal en perken stelt,
Hem zij lof en eer,
den verheven Heer.

Gebed

Schriftlezing Lucas 24, vers 13-35

Verschijningen; Jezus opgenomen in de hemel

13 Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar Emmaüs, een dorp dat zestig stadie van Jeruzalem verwijderd ligt. 14 Ze spraken met elkaar over alles wat er was voorgevallen. 15 Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe en liep met hen mee, 16 maar hun blik werd vertroebeld, zodat ze Hem niet herkenden. 17 Hij vroeg hun: 'Waar lopen jullie toch over te praten?' Daarop bleven ze somber gestemd staan. 18 Een van hen, die Kleopas heette, antwoordde: 'Bent U dan de enige vreemdeling in Jeruzalem die niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?' 19 Jezus vroeg hun: 'Wat dan?' Ze antwoordden: 'Wat er gebeurd is met Jezus van Nazaret, een machtig profeet in woord en daad in de ogen van God en van het hele volk. 20 Onze hogepriesters en leiders hebben Hem ter dood laten veroordelen en laten kruisigen. 21 Wij leefden in de hoop dat Hij degene was die Israël zou bevrijden, maar inmiddels is het de derde dag sinds dit alles gebeurd is. 22 Bovendien hebben enkele vrouwen uit ons midden ons in verwarring gebracht. Toen ze vanmorgen vroeg naar het graf gingen, 23 vonden ze zijn lichaam daar niet en ze kwamen vertellen dat er engelen aan hen waren verschenen, die zeiden dat Hij leeft. 24 Een paar van ons zijn toen ook naar het graf gegaan en troffen het aan zoals de vrouwen hadden gezegd, maar Jezus zagen ze niet.' 25 Toen zei Hij tegen hen: 'Hebben jullie dan zo weinig verstand en zijn jullie zo traag van begrip dat jullie niet geloven in alles wat de profeten gezegd hebben? 26 Moest de messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?' 27 Daarna verklaarde Hij hun wat er in al de Schriften over Hem geschreven stond, en Hij begon bij Mozes en de Profeten. 28 Ze naderden het dorp waarheen ze op weg waren. Jezus deed alsof Hij verder wilde reizen. 29 Maar ze drongen er sterk bij Hem op aan om dat niet te doen en zeiden: 'Blijf bij ons, want het is bijna avond en de dag loopt ten einde.' Hij ging met hen mee en bleef bij hen. 30 Toen Hij met hen aanlag voor de maaltijd, nam Hij het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun. 31 Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze Hem. Maar Hij werd onttrokken aan hun blik. 32 Daarop zeiden ze tegen elkaar: 'Brandde ons hart niet toen Hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons ontsloot?' 33 Ze stonden op en gingen meteen terug naar Jeruzalem, waar ze de elf en de anderen aantroffen, 34 die tegen hen zeiden: 'De Heer is werkelijk uit de dood opgewekt en Hij is aan Simon verschenen!' 35 De twee leerlingen vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe Hij zich aan hen kenbaar had gemaakt door het breken van het brood.

Vertaling: Nieuwe Bijbelvertaling

1 Cantorij

1 De Heer is on - ze reis - ge - noot,
Hij die ons zijn ge - zel - schap bood
en spre - kend o - ver kruis en graf
ge - dul - dig tekst en uit - leg gaf.

2 Gemeente

Zo valt een lange weg ons licht,
de schrift opent een vergezicht
en brengt verdwaalden dicht bij huis,
verloren zonen komen thuis.

3 Cantorij

De avond daalt, blijf bij ons Heer!
Hij zet zich aan de tafel neer
en breekt het brood en schenkt de wijn,
die gast, het moet de gastheer zijn!

4 Allen

Wij keren naar Jeruzalem,
ons brandend hart verneemt zijn stem,
Hij deelt met ons het dagelijks brood,
de Heer is onze reisgenoot.

Schriftlezing Johannes 20, vers 24-31

24 Een van de twaalf, Tomas (dat is Didymus, 'tweeling'), was er niet bij toen Jezus kwam. 25 Toen de andere leerlingen hem vertelden: 'Wij hebben de Heer gezien!' zei hij: 'Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik het geloven.' 26 Een week later waren de leerlingen weer bij elkaar en Tomas was er nu ook bij. Terwijl de deuren op slot zaten, kwam Jezus in hun midden staan. 'Vrede zij met jullie!' zei Hij, 27 en daarna richtte Hij zich tot Tomas: 'Leg je vingers hier en kijk naar

mijn handen, en leg je hand in mijn zij. Wees niet langer ongelovig, maar geloof.' 28 Tomas antwoordde: 'Mijn Heer, mijn God!' 29 Jezus zei tegen hem: 'Omdat je Me gezien hebt, geloof je. Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven.' 30 Jezus heeft in het bijzijn van zijn leerlingen nog veel meer tekenen verricht, die niet in dit boek staan, 31 maar deze zijn opgeschreven opdat u gelooft dat Jezus de messias is, de Zoon van God, en opdat u door te geloven leven ontvangt door zijn naam.

Lucas 24, vers 50-51

50 Hij nam hen mee de stad uit, tot bij Betanië. Daar hief Hij zijn handen op en zegende hen. 51 En terwijl Hij hen zegende, ging Hij van hen heen en werd opgenomen in de hemel.

Vertaling: Nieuwe Bijbelvertaling

Overdenking

Inzameling der gaven

De opbrengst van deze rondgang is bestemd voor diaconie en kerkrentmeesters. In de collecte bij de uitgang wordt uw speciale gift gevraagd voor de aan deze Cantatedienst verbonden kosten (zie pagina 12 van deze liturgie voor meer informatie).

Orgelspel

Lied

Lied 661

1 Cantorij

1 Ten he-mel op - ge - va - ren is,
hal - le - lu - ja,
Christus, die Heer en ko - ning is,
hal - le - lu - ja.

2 Gemeente

Nu zit Hij aan Gods rechterhand, halleluja,
heerst over hemel, zee en land, halleluja.

3 Cantorij

Zie nu hoe in vervulling gaat, halleluja,
wat in de psalm geschreven staat, halleluja.

4 Gemeente

De Heer verleent zijn majesteit, halleluja,
aan Davids Zoon in eeuwigheid, halleluja.

5 Allen

Nu stijgt ons loflied op en eert, halleluja,
de Here Christus die regeert, halleluja.

6 Allen

De heilige Drievuldigheid, halleluja,
zij lof en prijs in eeuwigheid, halleluja.

Cantate

Die Auferstehung und Himmelfahrt Jesu, deel 2

Carl Philipp Emanuel Bach (1714-1788)

Tweede deel

13. Inleiding

14. Accompagnement (Bas)

Dort seh ich aus den Toren
Jerusalems zwei Schüler Jesu gehn.
In Zweifeln ganz und ganz in Traurigkeit verloren
gehn sie durch Wald und Feld
und klagen ihren Herrn. Der Herr gesellt
sich zu den Traurenden, umnebelt ihr Gesicht,
hört ihre Zweifel an, gibt ihnen Unterricht:
„Der Held aus Juda, dem die Völker dienen sollen,
muss erst den Spott der Heiden
und seines Volks Verachtung leiden.
Der mächtige Prophet von Worten und von Taten
muss, durch den Freund, der mit ihm aß, verraten,
verworfen durch den andern Freund,
verlassen in der Not von allen,
den bösen Rotten in die Hände fallen.
Es treten Frevler auf und zeugen wider ihn:
So spricht der Mund der Väter.
Der König Israels verbirgt sein Angesicht
vor Schmach und Speichel nicht.
Er hält die Wangen ihren Streichen,
den Rücken ihren Schlägen dar.
Zur Schlachtbank hingeführt tut er den Mund nicht auf.
Gerechnet unter Missetäter
fleht er für sie zu Gott hinauf.
Durchgraben hat man ihn, an Hand und Fuß
durchgraben.

Mit Essig tränkt man ihn
in seinem großen Durst und mischet Galle drein.
Sie schütteln ihren Kopf um ihn.
Er wird auf kurze Zeit von Gott verlassen sein.
Die Völker werden sehn, wen sie durchstochen haben!
Man teilet sein Gewand, wirft um sein Kleid das Los.
Er wird begraben wie die Reichen,
und unverwest am Fleisch zieht Gott ihn aus dem Schoß
der Erd hervor und stellt ihn auf den Fels. Er gehet
in seine Herrlichkeit zu seinem Vater ein.
Sein Reich wird ewig sein.
Sein Name bleibt, so lange Mond und Sonne stehet.“
Die Rede heilt der Freunde Schmerz,
mit Liebe wird ihr Herz
zu diesem Gast entzündet.
Sie lagern sich. Er bricht das Brot und saget Dank.
Die Jünger kennen seinen Dank;
der Nebel fällt, sie sehn ihn, er verschwindet.

15. Aria (Bas)

Willkommen, Heiland! Freut euch, Väter!
Die Hoffnung Zions ist erfüllt.
O dankt, ihr ungeborenen Kinder!
Gott nimmt für eine Welt voll Sünder
sein großes Opfer an.
Der Heilige stirbt für Verräter:
So wird des Richters Spruch erfüllt.
Er tritt das Haupt der Hölle nieder,
er bringet die Rebellen wieder;
der Himmel nimmt uns an.

16. Koor

Triumph! Triumph! Der Fürst des Lebens sieget!
Gefesselt führt er Höll und Tod.
Triumph! Triumph! Die Siegesfahne flieget,
sein Kleid ist noch vom Blute rot.

17. Recitativ (Tenor)

Elf auserwählte Jünger, bei verschlossnen Türen,
die Wut der Feinde scheuend, freuen sich,
dass Jesus wieder lebt.— „Ihr glaubt es, aber mich“,
erwidert Thomas, „soll kein falsch Gesicht verführen.—“
„Ist er den Galiläerinnen nicht,
auch diesem Simon nicht erschienen?
Sahn ihn nicht Kleophas und sein Gefährte dort
bei Emmahus? Ja hier, mein Freund, an diesem Ort
sahn wir ihn alle selbst. Es waren seine Mienen,
die Worte waren seinen Worten gleich,
er aß mit uns.“ „Betrogen hat man euch!
Ihr selbst, aus Sehnsucht, habt euch gern betrogen.

Lasst mich ihn sehn, mit allen Nägelmalen sehn;
dann glaub auch ich, es sei mein heißer Wunsch geschehn.“
Und nun zerfließt die Wolke, die den Herrn umzogen,
der mitten unter ihnen steht und spricht:
„Der Friede Gottes sei mit euch!
Und du, Schwachgläubiger, komm, siehe, zweifle nicht!—“
„Mein Herr! mein Gott! ich seh, ich glaub, ich schweige.—“
„So geh in alle Welt und sei mein Zeuge!“

18. Aria (Tenor)

Mein Herr! mein Gott! mein Herr! mein Gott!
Dein ist das Reich! Die Macht ist dein!
So wahr dein Fuß dies Land betreten,
wirst du der Erde Schutzgott sein.
Jehovens Sohn wird uns vertreten.
Versöhnte, kommt, ihn anzubeten!
Erlöste, sagt ihm Dank!
Zu dir steigt mein Gesang empor
aus jedem Tal, aus jedem Hain.
Dir will ich auf dem Feld Altäre
und auf den Hügeln Tempel weihn.
Lallt meine Zunge nicht mehr Dank,
so sei der Ehrfurcht fromme Zähre
mein letzter Lobgesang.

19. Koor

Triumph! Triumph! Der Sohn des Höchsten sieget!
Er eilt vom Sühnaltar empor.
Triumph! Triumph! Sein Vater ist vergnüget.
Er nimmt uns in der Engel Chor.

20. Accompagnement (Tenor)

Auf einem Hügel, dessen Rücken
der Ölbaum und der Palmbaum schmücken,
steht der Gesalbte Gottes. Um ihn stehn
die seligen Gefährten seiner Pilgrimschaft.
Sie sehn erstaunt von seinem Antlitz Strahlen gehn.
Sie sehn in einer lichten Wolke
den Flammenwagen warten, der ihn führen soll.—
Sie beten an.— Er hebt die Hände
zum letzten Segen auf: „Seid meines Geistes voll!
Geht hin und lehrt
bis an der Erden Ende,
was ihr von mir gehört,
das ewige Gebot der Liebe!— Gehet hin,
tut meine Wunder!— Gehet hin,
verkündigt allem Volke
Versöhnung, Friede, Seligkeit!“
Er sagt's, steigt auf, wird schnell empor getragen.
Ein strahlendes Gefolg umringet seinen Wagen.

21. Aria (Bas)

Ihr Tore Gottes, öffnet euch!
Der König ziehet in sein Reich.
Macht Bahn, ihr Seraphinenchöre!
Er steigt auf seines Vaters Thron.
„Triumph! Werft eure Kronen nieder!“
So schallt der weite Himmel wider.
„Triumph! Gebt unserm Gott die Ehre!
Heil unserm Gott und seinem Sohn!“

22. Koor

Gott fährt auf mit Jauchzen, und der Herr mit heller Posaune.
Lobsinget, lobsinget Gott! Lobsinget, lobsinget unserm Könige!

Der Herr ist König. Des freue sich das Erdreich! Das Meer brause!
Die Wasserströme frohlocken, und alle Inseln sein fröhlich!

Jauchzet, ihr Himmel! Freue dich, Erde! Lobet, ihr Berge,
mit Jauchzen! Wer ist, der in den Wolken gleich dem Herren gilt
und gleich ist unter den Kindern der Götter dem Herrn?
Lobet ihn, alle seine Engel! Alles, was Odem hat, lobe den Herrn!

Halleluja!

Gebed

Stil gebed

Onze Vader

Wij gaan staan

Zending en zegen

aan deze dienst werkten mee

Bernard Loonen *tenor*
Benjamin Sattlecker *bas*
Laurensorkest
Laurencantorij
Hayo Boerema *organist*
Wiecher Mandemaker *dirigent*
Ds. Harold Schorren *voorganger*

*De uitvoeringspartijen zijn gebaseerd op de kritische editie
Carl Philipp Emanuel Bach: The Complete Works (www.cpebach.org)
en werden beschikbaar gesteld door de uitgever, het Packard
Humanities Institute in Los Altos, Californië.*

volgende cantatedienst

zondag 20 september 2026, 19:00 uur

volgende evensong

zondag 7 juni 2026, 19:00 uur

Orlando Gibbons (1583-1625)

Magnificat en Nunc dimitis (Short Service)

Laurensantorij

Hayo Boerema *orgel*

Wiecher Mandemaker *dirigent*

Ds. Hartold Schorren *voorganger*

De Laurensantorij is van 29 juli tot 2 augustus 2026 in Engeland om *choir in residence* te zijn in de Westminster Abbey in Londen. Het koor zingt tijdens die dagen vier keer een evensong en één keer een ochtenddienst. De vocale rijkdom van de Engelse koortraditie is om over naar huis te schrijven en daarom laten wij Rotterdam alvast meeprofiteren. Ter voorbereiding op deze reis zingt de Laurensantorij nog eenmaal als geheel een evensong.

scratch met Faurés Requiem

zaterdag 23 mei 2026, 20:15 uur

Herbert Howells (1892-1983)

Like as the heart

Henry Purcell (1659-1695)

Remember not, Lord our offences

Hear my prayer, o Lord

Charles Villiers Stanford (1852-1924)

Beati quorum via

Magnificat and Nunc Dimittis in G

Gabriel Fauré (1845-1924)

Requiem

Laurensantorij

Deelnemers scratch

Anneke Blik *sopraan*

Jan Douwes *bariton*

Hayo Boerema *organist*

Wiecher Mandemaker *dirigent*

Grote Kerk, Schiedam

Kijk voor meer informatie en kaarten op www.laurensvocaal.nl

volgend concert van de Laurensantorij

woensdag 24 juni 2026, 20:15 uur

The British cathedral

Charles Villiers Stanford (1852-1924)

Beati quorum via
Magnificat and Nunc Dimittis in G

Henry Purcell (1659-1695)

Remember not, Lord our offences
Hear my prayer, o Lord
Voluntary for double organ

Martin Peerson (1571-1651)

Man dream no more

Henry Balfour Gardiner (1877-1950)

Evening Hymn

Gustav Holst (1874-1934)

Nunc Dimittis

Hayo Boerema (1972)

Anthem Sing aloud to God our strength (Psalm 81)

Herbert Howells (1892-1983)

Like as the heart
Magnificat and Nunc Dimittis in b

Laurensantorij
Hayo Boerema *orgel*
Wiecher Mandemaker *dirigent*

Laurenskerk, Rotterdam

Kijk voor meer informatie en kaarten op www.laurensvocaal.nl

belangrijke mededeling

Laurens Vocaal is voor de organisatie van de cantatediensten afhankelijk van particuliere giften en subsidies van diverse instanties. Wij vragen voor deze cantatedienst uw vrijwillige gift aan de uitgang. Een cantatedienst kost gemiddeld € 11000.

Om uit de kosten te komen is een bijdrage van gemiddeld € 40 per bezoeker nodig! Wilt u uw gift voor deze cantatedienst liever overmaken? Dat kan op Iban nummer NL93 ABNA 0640755666, t.n.v. Stichting Laurens Vocaal te Rotterdam.

U kunt nu ook direct geven via Tikkie. Zo werkt het: Open de camera-app van uw mobiel (of gebruik uw Tikkie-app of QR-scanner). Richt uw camera op onderstaande QR-code. De code wordt automatisch gescand.

De Stichting Laurens Vocaal Rotterdam is een culturele ANBI.

Alvast bedankt voor uw royale bijdrage!

zakelijk geïnteresseerd?

Bent u ook zakelijk geïnteresseerd? Bekijk dan onze case for support op <https://www.laurensvoaal.nl/doemee> of scan de QR code hieronder.

Toelichting

C.Ph.E. Bach – Die Auferstehung und Himmelfahrt Jesu

Vorige maand konden wij genieten van het eerste deel van dit prachtige werk. Vandaag kunt u luisteren naar het tweede deel dat zich richt op de Hemelvaart van Jezus. Voor wie de cantatedienst vorige maand heeft gemist begint deze toelichting met een korte inleiding op werk en componist.

Carl Philipp Emmanuel Bach is wel de bekendste zoon van Johann Sebastian Bach en genoot in zijn tijd aanzien als instrumentalist en componist. Aanvankelijk studeerde hij rechten maar in 1740 werd hij benoemd als hofmusicus aan het hof van Pruisen in dienst van Frederik de Grote. Deze Frederik de Grote, die ook componeerde en een bekwaam fluitist was, werd door Carl Philipp vaak begeleid op het clavecimbel. In 1767 nam Carl Philipp afscheid van het hof van Pruisen en werd Kapellmeister in Hamburg als opvolger van Telemann.

Naast zijn talrijke composities liet Carl Philipp een heel belangrijk theoretisch werk na; “Versuch über die wahre Art das Klavier zu spielen”. Dit werk geldt tot op de dag van vandaag als een belangrijke bron bij de zoektocht naar de authentieke uitvoeringspraktijk voor de muziek van die dagen.

Hoewel de invloeden van zijn vader zeker aanwezig zijn heeft zoon Carl Philipp toch een heel eigen stijl. Als belangrijke vertegenwoordiger van de “Empfindsame” stijl, waar expressiviteit een factor van betekenis is, slaat hij een brug tussen de barok, waarvan zijn vader als componist het eindpunt en hoogtepunt is, en de klassieke periode met vertegenwoordigers als Haydn, Mozart en Beethoven. Als je luistert naar deze muziek zul je beide werelden zeker herkennen.

Tekst

De tekst voor deze compositie is afkomstig uit een libretto van Karl Wilhelm Ramler (1725-1798) dat werd gepubliceerd in 1760. Het is het laatste deel van een trilogie die ook *Der Tod Jesu* en *Die Hirten bei der Krippe zu Bethlehem* omvat. Deze stukken werden toen gepubliceerd als *Geistliche Kantaten* terwijl ze vandaag de dag meestal als oratorium worden aangekondigd. Carl Philipp en Ramler benoemden *Die Auferstehung und Himmelfahrt Jesu* echter consequent als cantate. Het is ook wel aardig om te weten dat de eerste uitvoering plaats vond in een vesper en dat toen alleen het eerste deel werd uitgevoerd. Dat het eerste deel in een vesper werd uitgevoerd betekent niet dat het stuk ook echt was bedoeld voor gebruik in de liturgie. In z'n tweedelige vorm is het daar veel te uitgebreid voor. Deze compositie was echt wel bedoeld voor de concertzaal waar het met regelmaat werd uitgevoerd. Zo dirigeerde Mozart dit stuk in 1788 tijdens drie concerten in Wenen, waarbij hij overigens wel eigenhandig wat aanpassingen deed aan toonsoorten en partijen.

Terug naar de tekst. Ramler dichtte de tekst van begin tot einde. Wel vinden we in zijn vrije poëzie allerlei verwijzingen naar Bijbelteksten. Maar zoals bij vader Johann Sebastian vaak letterlijke bijbelteksten opduiken in recitatieven en koren, zo ontbreken die geheel in dit werk van zoon Carl Philipp. Het is de volgende stap in een lange ontwikkeling die voert van pure bijbeltekst, via allerlei mengvormen, naar volledig vrije poëzie.

In het tweede deel horen we vanavond eerst het verhaal van de Emmaüsgangers, twee volgelingen van Jezus die vanuit Jeruzalem terugkeren naar Emmaüs. Ze zijn nog vol van de gebeurtenissen, verweest en bedroeft. Jezus voegt zich bij hen maar ze herkennen hem niet. In het libretto staat het zo mooi; *“Der Herr gesellt sich zu den Traurenden, umnebelt ihr Gesicht, hört ihre Zweifel an, gibt ihnen unterricht.”* Op dit moment in de tekst gaat het secco-recitatief over in een accompagnato. De strijkers worden ingezet als Jezus spreekt, net als in de Matthäus Passion van vader Bach. Het is heel interessant dat er nu een heel lange rede volgt waarin een soort van samenvatting en duiding staat van alles wat Jezus is overkomen. Dat staat helemaal niet in de bijbeltekst maar librettist en componist grijpen het moment aan om nog eens voor het voetlicht te brengen wat er allemaal is gebeurd en welke betekenis dat heeft. De muziek volgt op expressieve wijze de tekst en is af en toe heel modern voor die tijd. Na de rede gaat het accompagnato weer over in de secco-vorm. Hier herkennen de volgelingen Jezus en vanuit die vreugde ontstaat de volgende aria.

In het volgende recitatief komt de verschijning aan de discipelen aan bod met daarin aandacht voor Thomas die het maar niet kan geloven. Als hij eindelijk is overtuigd en belijdt “Mijn Heer en mijn God”, is de weg vrij voor weer een prachtige aria.

Het derde recitatief schildert de Hemelvaart. Ook hier doen de strijkers weer intrede als Jezus de discipelen zegent. Met een hemelbestormende aria komen we uiteindelijk in het slotkoor dat eindigt met een virtuoze fuga op het slotvers van Psalm 150.

Muziek

Net als in het eerste deel is er ook in het tweede deel een duidelijke muzikale structuur. Na een korte inleiding zien we driemaal de opeenvolging van recitatief/accompagnato - aria - koor. Het eerste recitatief, deel 14, is zoals eerder omschreven, zeer uitgebreid. Het tweede en derde recitatief zijn veel beknopter en eenvoudiger. De bijbehorende aria's geven commentaar op de tekst die zojuist in het recitatief heeft geklonken en zijn beeldend en kleurrijk. In aria No.15 is een opvallende solopartij gecomponeerd voor de fagot, een niet alledaagse keuze. Het geheel doet aan als een concert voor fagot en orkest in de vorm van een driedelige aria. Na deze aria is het tijd voor het koor. Wie vorige maand getuige was van de uitvoering herkent ogenblikkelijk de muziek. Het is de muziek van het triomf-koor uit deel 1. Omdat het triomfkoor later nog een derde keer klinkt werkt dit deel als een soort refrein in de compositie en versterkt het als zodanig de samenhang van dit grote werk. De tekst is vanzelfsprekend drie keer een andere.

Het tweede recitatief, No. 17, verdient ook enige aandacht. Wie de tekst niet heel goed volgt kan gemakkelijk de weg kwijtraken. Net als in deel 8, dat vorige maand klonk, is dit stuk gezet voor 1 vocale solist, de bas. Wat het ingewikkeld maakt is dat er echter meerdere personages het woord voeren. Zo zijn minimaal een verteller, Thomas en Jezus aan het woord. Een vierde rol is ook niet uit te sluiten. Toch klinkt alles uit mond van één solist, hetgeen zeer verwarrend kan zijn; wie roept nu wat? Ik vind het raadselachtig waarom dit zo is gedaan en mijn vraagtekens worden nog groter als uit een reconstructie van een vroege versie duidelijk wordt dat dit deel in die vroege versie met maar liefst 4 mannen soli werd gezongen. Was het iets praktisch als de beschikbaarheid van zangers of iets met kosten? De uiteindelijke versie zoals die vanavond wordt uitgevoerd is in ieder geval niet duidelijker dan de vroegere versie.

De kernwoorden van Thomas “Mijn Heer en mijn God” zijn uitgangspunt voor weer een prachtige driedelige aria, dit keer voor strijkers en tenor. Het veelvoorkomende, springerige ritme doet denken aan een koninklijke ouverture, goed passend bij de tekst.

Na herhaling van het triomfkoor zien we in recitatief No. 20 hetzelfde fenomeen als in het vorige recitatief: verteller en Jezus worden vertolkt door één zanger, een tenor ditmaal. Ook hier zien we in de eerdere versie weer een verdeling van stemmen tussen de verteller (tenor) en Jezus (bas). Persoonlijk vind ik die stemverdeling veel logischer maar wellicht wilde de zoon zich toch enigszins losmaken van de vader.

In aria No. 21 gaan alle remmen los. Virtuoze strijkers vliegen op en neer tussen hemel en aarde en schallend koper van hoorns en trompetten zetten hun stempel. Het is een vorstelijke aria, de hemel opent zich en Jezus neemt plaats naast zijn Vader op de troon. Een heerlijk, feestelijk stuk.

En voor wie denkt dat het niet feestelijker kan voegt Carl Philipp nog een derde trompet en pauken toe in het laatste deel. Het volledig instrumentarium en het koor slaan de handen ineen voor een groots en zeer virtuoos koordeel. De eerste maten klinken nog redelijk voorspelbaar maar dan barst het echt los. Het koor wordt tot het uiterste uitgedaagd in razendsnelle versieringen en grootse klankblokken. Na een opening in driekwartsmaat remt het stuk in snelheid af op de tekst “*Lobsinget Gott*”, nu in tweekwartsmaat. De vaart is er even uit maar de energie zeker niet, het koor moet alle zeilen bijzetten. Dan ineens valt alles stil, waarna het koor a capella, op onverwachte toonhoogte “*Der Herr ist König*” jubelt. Het orkest reageert met grootse, koninklijke pracht en praal. Dan herhaalt de muziek zich, maar nu een toon hoger om vervolgens weer op meeslepende wijze het feest naar een nog hoger plan te trekken. Hierna keert het begin terug in de driekwartsmaat. Dit had het einde kunnen zijn maar net als in het twee gedeelte van dit koordeel valt alles plots stil. Nu zijn het de mannen die a capella en unisono inzetten, weer in een onverwachte toonsoort en weer in tweekwartsmaat. Ook nu herhaalt het motief zich een toon hoger waarna het feest weer in volle hevigheid losbarst. Dit zal dan toch wel het einde zijn. Maar nee, Carl Philipp sluit ook dit slotdeel af met een fuga voor koor en orkest, dit keer op de tekst van Psalm 150. De meester toont zijn vaardigheid en dwingt alle musici tot het uiterste in het *Halleluja* waarmee dit werk wordt afgesloten.

Door het studeren, repeteren en uitvoeren van dit stuk ben ik enorm onder de indruk geraakt van de schoonheid en kwaliteit van deze compositie. Wat een wonder dat je als zoon van de grootste componist aller tijden zo je eigen koers kunt varen en in een nieuwe, eigen stijl dan ook tot ongekende hoogte stijgt!

Als musici hebben we hier met heel hard werken enorm veel plezier aan beleefd. Wij wensen u dat plezier ook van harte toe bij het beluisteren van deze uitvoering. Een geweldige afsluiter van een prachtig cantateseizoen.

Wiecher Mandemaker

**Wij wensen u een
heerlijke & zonnige
zomer toe en graag
tot ziens bij een
van de komende
concerten, een van
de diensten in de
Westminster Abbey
of de cantatedienst
in september!**